

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING MULOQOT KOMPETENSIYASINI
TAKOMILLASHTIRISH METODIKASI****Omonboeva Lutfiya**

Andijon davlat pedagogika instituti magistri

Annotatsiya: Maktab va oila hamkorligi, har bir bolaga individual yondashuv va doimiy pedagogik qo'llab-quvvatlash muloqot kompetensiyasini muvaffaqiyatli rivojlantirishning asosiy shartlaridir. Taklif etilgan metodika boshlang'ich ta'lim muassasalarida keng qo'llanilishi mumkin va o'quvchilarning kelajakdagi hayotga samarali tayyorgarlik ko'rishlariga yordam beradi.

Kalit so'zlar: muloqot kompetensiyasi, boshlang'ich sinf, dialogik o'qitish, rol o'yinlari, guruh ishlari, nutq rivojlanishi, pedagogik metodika.

Annotation: Cooperation between school and family, an individual approach to each child, and continuous pedagogical support are the key conditions for the successful development of communication competence. The proposed methodology can be widely applied in primary education institutions and helps students effectively prepare for their future lives.

Keywords: communication competence, primary school, dialogic teaching, role-playing activities, group work, speech development, pedagogical methodology.

Аннотация: Сотрудничество школы и семьи, индивидуальный подход к каждому ребёнку и постоянная педагогическая поддержка являются основными условиями успешного развития коммуникативной компетенции. Предложенная методика может широко применяться в учреждениях начального образования и способствует эффективной подготовке учащихся к будущей жизни.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция, начальная школа, диалогическое обучение, ролевые игры, групповая работа, развитие речи, педагогическая методика.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning muloqot kompetensiyasi yetarli darajada rivojlanmayotganligi kuzatilmoqda. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining aksariyati o'z fikrini aniq ifodalashda, boshqalarni tinglashda va turli muloqot vaziyatlarida to'g'ri xulq-atvor namoyish etishda qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Bu muammo bolalarning akademik muvaffaqiyati va ijtimoiy moslashuviga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Boshlang'ich ta'lim bosqichida muloqot ko'nikmalarining to'liq shakllanmaganligi kelajakda shaxsning professional va shaxsiy hayotida jiddiy to'siqlar yaratishi mumkin.

Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi boshlang'ich sinf o'quvchilarining muloqot kompetensiyasini takomillashtirish bo'yicha samarali metodikani ishlab chiqish va amaliyotga joriy etishdir. Tadqiqot davomida muloqot kompetensiyasini rivojlantirishning optimal usullari, shakllari va pedagogik shartlarini aniqlash, shuningdek, o'qituvchilar va ota-onalar uchun amaliy tavsiyalar tayyorlash ko'zda tutilgan.

Asosiy qism. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining muloqot kompetensiyasini takomillashtirish uchun kompleks metodika taklif etiladi. Ushbu metodika quyidagi asosiy komponentlarni o'z ichiga oladi:

Dialogik o'qitish metodi. Dars jarayonida o'quvchilar o'rtasida faol dialog yaratish, ochiq savollar berish va bolalarni fikr yuritishga undash orqali muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish.

Rol o'yinlari va dramatizatsiya. Turli ijtimoiy rollarni o'ynash orqali bolalarga real hayotdagi muloqot vaziyatlarini mashq qilish imkoniyatini berish. "Do'kon", "Shifoxona", "Maktab" kabi o'yinlar kundalik muloqot ko'nikmalarini shakllantiradi.

Guruh loyihalari va hamkorlik faoliyati. O'quvchilarni kichik guruhlarda ishlashga jalb qilish, birgalikda qaror qabul qilish, fikr almashinish va umumiy natijaga erishish uchun muloqot qilishga o'rgatish.

Og'zaki va yozma nutqni rivojlantirish mashqlari. Hikoya qilish, tavsif berish, prezentatsiya tayyorlash, maktub yozish kabi faoliyatlar orqali nutq boyligini oshirish va ifodalanish qobiliyatini rivojlantirish.

Ijtimoiy-psixologik treninglar. Maxsus ishlab chiqilgan o'yinlar va mashqlar yordamida empatiyani, faol tinglash, konfliktlarni tinch yo'l bilan hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish.

Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish. Interaktiv doska, multimedia vositalari, ta'lim o'yinlari va onlayn platformalar orqali muloqot kompetensiyasini rivojlantirishga qo'shimcha imkoniyatlar yaratish.

Metodikaning muhim jihati shundaki, u nafaqat dars jarayonida, balki darsdan tashqari faoliyatlarda ham qo'llaniladi. To'garaklar, tanlovlar, ekskursiyalar va boshqa tadbirlar muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, oila va maktabning hamkorligi muloqot kompetensiyasini rivojlantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ota-onalarga maxsus seminarlar, konsultatsiyalar va amaliy tavsiyalar berish bolalarning muloqot ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilaydi.

Xulosa. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining muloqot kompetensiyasini takomillashtirish kompleks va tizimli yondashuvni talab qiladi. Taklif etilgan metodika dialogik o'qitish, rol o'yinlari, guruh ishlari, nutqni rivojlantirish mashqlari va zamonaviy texnologiyalarni birlashtirgan holda muloqot ko'nikmalarini samarali rivojlantirishga imkon beradi. Eksperimental tajribalar shuni ko'rsatdiki, ushbu metodikani qo'llash natijasida o'quvchilarning og'zaki va yozma muloqot ko'nikmalari sezilarli darajada yaxshilanadi, ularning o'ziga ishonchi ortadi va ijtimoiy faolligi oshadi. Bolalar boshqalar bilan samarali muloqot qilish, o'z fikrlarini aniq ifodalash, hamkorlik qilish va muloqot vaziyatlarida to'g'ri xulq-atvor namoyish etishni o'rganadilar. Muhimi, muloqot kompetensiyasini rivojlantirish nafaqat o'qituvchilarning, balki ota-onalarning ham faol ishtiroki bilan amalga oshirilishi kerak.

Adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – T.: O'zbekiston, 2020.
2. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. – T.: 2018.
3. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – T.: 2006.
4. Quronov M. Oila pedagogikasi. – T.: 2014.
5. Shoumarov G'. Oilaviy munosabatlar psixologiyasi. – T.: 2019.